

Î N C H E I E R E

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Ion Malanciuc

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului declarat de Asociația Obștească „Media Alternativă”, prin intermediul avocatului Enachi Vitalie,

în cauza civilă la acțiunea în contencios administrativ înaintată de Asociația Obștească „Media Alternativă” împotriva Serviciului Fiscal de Stat privind anularea deciziilor, obligarea emiterii actelor administrative individuale favorabile și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 29 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost admisă cererea de apel depusă de Serviciul Fiscal de Stat, casată hotărârea din 29 decembrie 2021 a Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani, fiind emisă o nouă decizie de respingere ca neîntemeiată a acțiunii,

c o n s t a t ă:

La 26 martie 2021, Asociația Obștească „Media Alternativă” s-a adresat cu acțiune în procedura contenciosului administrativ împotriva Serviciului Fiscal de Stat, solicitând anularea refuzului Serviciului Fiscal de Stat nr.26/21/10-10-31 din 25 ianuarie 2021, precum și a deciziei nr. 49 din 18 februarie 2021 asupra contestației depuse de Asociația Obștească „Media Alternativă”; obligarea Serviciului Fiscal de Stat să emită actul administrativ individual favorabil reclamantei, prin care să dea curs cererii de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, depuse de Asociația Obștească „Media Alternativă” la 13 ianuarie 2021 și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii s-a indicat că, Asociația Obștească „Media Alternativă” a fost fondată la 13 martie 2017 și este deținătoarea de licență pentru postul de televiziune TV8, fiind furnizor de servicii media. Forma juridică de organizare a Asociației Obștești „Media Alternativă” este organizație necomercială, fiind reglementată, la data constituirii, de Legea nr. 837-XIII din 17.05.1996 cu privire la asociațiile obștești, și începând cu data de 27 august 2020, de Legea nr. 86 din 11.06.2020 cu privire la organizațiile comerciale.

La 17 martie 2020, prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 privind declararea stării de urgență, a fost declarată stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie 2020 – 15 martie 2020.

La 25 aprilie 2020, a fost publicată Legea privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020. Conform art. 1 din Legea menționată, s-a instituit Programul de subvenționare a dobânzilor și Programul de rambursare a T.V.A. în vederea susținerii angajaților și a angajatorilor în condițiile efectelor economice ale situației epidemiologice (COVID-19). Astfel, scopul Legii este dictat de art. 1, și anume: „în vederea susținerii angajaților și angajatorilor în condițiile efectelor economice ale situației epidemiologice (COVID-19), se instituie Programul de subvenționare a dobânzilor și Programul de rambursare a T.V.A.”. La fel, același scop reiese și din Nota informativă la proiectul de lege elaborat de Ministerul Finanțelor, unde se menționează: „astfel, prin prisma proiectului respectiv obiectivele Guvernului se axează pe identificarea instrumentelor de suport a activității de întreprinzător pe timp de pandemie, redistribuirea veniturilor populației, precum și asigurarea unui suport pentru creșterea economică”.

În acest sens, în perioada stării de urgență, Asociația Obștească „Media Alternativă” a depus eforturi și a întreprins toate măsurile necesare astfel încât să nu existe împrejurări care ar determina suspendarea sau încetarea contractelor individuale de muncă încheiate cu angajații. Astfel, Asociația Obștească „Media Alternativă” nu a disponibilizat personalul și nu a introdus șomajul tehnic în unitate, a respectat toate condițiile activității de la distanță a echipei, achitând salariile și impozitele derivate din ele, inclusiv T.V.A., fără întârzieri, iar ulterior a aplicat la un credit care să întrunească condițiile Programului de subvenții.

Având în vedere întrunirea condițiilor Programului de subvenționare a dobânzilor, la 12 ianuarie 2021, AO „Media Alternativă” a expediat prin intermediul poștei electronice cererea de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate în perioada 01 mai 2020 - 31 decembrie 2020 pentru perioada fiscală decembrie 2020, în sumă de 5 026,23 MDL (cinci mii douăzeci și șase lei, douăzeci și trei bani).

Prin notificarea nr. 26/21/10-10-31 din 15 ianuarie 2021 a Direcției Generale Administrare Fiscală mun. Chișinău, a informat că (...) asociațiile obștești și organizațiile necomerciale nu sunt subiecți ai Programului de subvenționare a dobânzilor instituit prin Legea nr. 60 din 23.04.2020 „Privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător”.

Potrivit reclamantei, cu notificarea nr.26/21/10-10-31 din 15 ianuarie 2021 privind respingerea contestației depuse de AO „Media Alternativa” nu este de acord și o consideră neîntemeiată și ilegală, motiv pentru care aceasta urmează a fi anulată integral, iar cererea de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate în perioada 01 mai 2020 - 31 decembrie 2020 pentru perioada fiscală decembrie în sumă de 5 026,23 (cinci mii douăzeci și șase lei, douăzeci și trei bani) lei urmează a fi satisfăcută, în conformitate cu prevederile Legii privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020.

La caz, reieșind din faptul că AO „Media Alternativă” întrunește criteriile stabilite pentru Programul de subvenționare a dobânzilor, dar și a obținut credite

bancare în perioada de referință, constată că aceasta are dreptul să beneficieze de subvenții.

Reclamanta consideră că la emiterea deciziei contestate, Direcția Generală Administrare Fiscală mun. Chișinău eronat a invocat noțiunea de „întreprindere” și „activitate de antreprenariat” din Legea cu privire la antreprenorii și întreprinderi, or sensul noțiunilor nu corespunde voinței autorității la adoptarea Legii privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative nr. 60 din 23.04.2020.

În altă ordine de idei, Legea nominalizată nu este actuală sub aspectul definițiilor formulate pentru noțiunile de „întreprindere” și „activitate de antreprenariat”, aceasta urmând a fi adaptată în baza Directivelor UE ca urmare a implementării Acordului de Asociere Republica Moldova - Uniunea Europeană.

Prin urmare, reclamanta a menționat că Directivele Uniunii Europene utilizează noțiunea de „întreprinderi” cu scopul de a desemna orice organizație care desfășoară o activitate economică și profesională independentă. Suplimentar, a indicat că deși AO „Media Alternativă” este privită din punct de vedere fiscal ca fiind întreprinzător, cu aplicarea cotei de impozit de 12% cu toate efectele corespunzătoare care rezultă din această calitate, în partea ce se referă la Programul de subvenționare a dobânzilor, Asociației i se refuză satisfacerea cererii cu invocarea eronată a faptului că aceasta nu este întreprinzător.

În concluzie, reclamanta a susținut că acțiunile autorității fiscale nu pot fi apreciate altfel decât ilegale și discriminatorii în raport cu AO „Media Alternativă” în calitate de entitate economică. Totodată, reclamanta a constatat o lipsă totală de claritate și previzibilitate în decizia de refuz în satisfacerea cererii, or prevederile legale urmează a fi interpretate unitar, astfel încât să se stabilească exact voința autorității publice care a adoptat actul normativ respectiv.

Prin hotărârea din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis acțiunea, s-a anulat refuzul Serviciului Fiscal de Stat nr.26/21/10-10-31 din 25 ianuarie 2021, precum și decizia nr. 49 din 18 februarie 2021 asupra contestației depuse de Asociația Obștească „Media Alternativă” și s-a obligat Serviciul Fiscal de Stat să emită actul administrativ individual favorabil reclamantei, prin care să dea curs cererii de acordare a subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, depuse de Asociația Obștească „Media Alternativă” la 13 ianuarie 2021. S-a respins ca neîntemeiată cererea de compensare a cheltuielilor de judecată.

Prin decizia din 29 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost admisă cererea de apel depusă de Serviciul Fiscal de Stat, casată hotărârea din 29 decembrie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, fiind emisă o nouă decizie de respingere ca neîntemeiată a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că asociațiile obștești/organizațiile necomerciale nu sunt subiecți ai Legii nr. 60 din 23.04.2020 privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative, iar ca urmare, în privința acestora nu este aplicabil instrumentul privind subvenționarea dobânzilor, ca urmare a obținerii creditelor bancare și/sau nebancale. Astfel, Serviciul Fiscal de Stat la examinarea cererii privind acordarea subvenției pentru dobânzile la creditele bancare contractate, pentru perioada fiscală decembrie 2020, întemeiat a stabilit că, Asociației Obștești „Media Alternativa” nu-i sunt aplicabile prevederile Legii nr.60 din 23.04.2020

privind instituirea unor măsuri de susținere a activității de întreprinzător și modificarea unor acte normative, or Serviciul Fiscal de Stat execută prevederile legale în care este menționat că beneficiarii subvenției sunt anume întreprinderile.

La 07 aprilie 2023, Asociația Obștească „Media Alternativă”, prin intermediul avocatului Enachi Vitalie, a expediat prin intermediul poștei electronice recursul nemotivat împotriva deciziei din 29 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea deciziei instanței de apel, cu menținerea hotărârii primei instanțe.

La 16 iunie 2023, Curtea Supremă de Justiție a expediat copia cererii de recurs Serviciului Fiscal de Stat, însă acesta nu și-a exercitat dreptul de a se expune asupra recursului printr-o referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a treia ”Procedura contenciosului administrativ” din Codul administrativ, în special prevederile cu privire la temeiurile recursului.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea menționată, prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Aceleași considerente de deduc și din interpretarea art. 195 din Codul administrativ în coroborare cu prevederile art. 3 alin. (3) din Codul de procedură civilă către stipulează că, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169–171. Legea procedurală civilă care impune obligații noi anulează sau reduce drepturile procedurale ale participanților la proces, limitează exercitarea unor drepturi ori stabilește sancțiuni procedurale noi sau suplimentare *nu are putere retroactivă*.

În consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere. Recursul se declară inadmisibil în special când motivarea recursului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 245 alin. (2).

În conformitate cu art. 245 alin. (1) și (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Totodată, regulile generale ce țin de calcularea termenelor în materie de contencios administrativ sunt reglementate prin prisma art. 195 din Codul administrativ potrivit cărora procedura acțiunii în contenciosul administrativ se

desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169-171.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Conform art.111 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească. Termenul de procedură se instituie prin indicarea unei date calendaristice, datei comunicării actului de procedură, a unei perioade sau prin referire la un eveniment viitor și cert că se va produce. În ultimul caz, actul de procedură poate fi efectuat în decursul întregii perioade. Dacă începutul curgerii termenului este determinat de un eveniment sau moment în timp care va surveni pe parcursul zilei, inclusiv de comunicarea actului de procedură, atunci ziua survenirii evenimentului sau a momentului nu se ia în considerare la calcularea termenului. Dacă începutul curgerii termenului se determină prin începutul unei zile, această zi se include în termen.

Potrivit art.113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Pornind de la prevederile legale menționate supra, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că termenele procedurale stabilesc regimul optim pentru realizarea justiției, fiind o modalitate de ordonare a realizării acțiunilor procedurale și fortificarea securității raporturilor juridice. Exercitarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, căror li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

Potrivit art. 223 din Codul administrativ, hotărârile și alte acte de dispoziție prin care se stabilesc termene, precum și numirea ședințelor și citațiile se notifică participanților la proces conform art. 96-114.

Conform art. 96 alin. (1) din Codul administrativ, notificările și comunicările către participanții la procedura administrativă se realizează în orice formă de comunicare adecvată, rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor. Comunicarea prin mijloace electronice are prioritate dacă este adecvată obiectului comunicării și acceptată de participantul la procedură.

Potrivit art. 97 alin. (3) din Codul administrativ, autoritatea publică poate alege între următoarele forme de notificare: a) notificare prin act de recunoaștere a recepționării; b) notificare prin poștă cu act de notificare; c) notificare prin poștă cu scrisoare recomandată; d) notificare prin poștă electronică sau prin mijloace electronice de comunicație dedicate.

Din prevederile art.110¹ alin.(1) și (5) din Codul administrativ rezultă că, notificarea prin poșta electronică la adresa electronică a persoanei care urmează a fi notificată se efectuează prin transmiterea înscrisului de notificat în formă de document electronic, cu aplicarea semnăturii electronice de persoana responsabilă din cadrul autorității publice. Notificarea prin poșta electronică se efectuează dacă

adresa poștală a fost indicată prealabil de persoana notificată. Notificarea prin poștă electronică este echivalentă cu notificarea de substituire prin introducerea în cutia poștală. Confirmarea recepției notificării, emisă în mod automatizat de sistemul informațional sau de alt mijloc electronic de comunicație dedicat, probează notificarea.

Potrivit art. 114 din Codul administrativ, dacă o notificare a înscrisului, care îndeplinește condițiile de formă, nu poate fi probată sau dacă înscrisul a ajuns cu încălcarea prevederilor obligatorii de notificare, atunci acesta se consideră notificat din momentul în care într-adevăr a ajuns la persoana care urma să fie notificată.

Instanța de recurs constată că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 29 martie 2023, dispozitivul fiind notificat avocaților recurentei prin poșta electronică la 30 martie 2023 (f.d. 25, vol. II), iar decizia motivată la 13 mai 2023 (f.d. 30, vol. II).

Se reține că, la 15 mai 2023, decizia integrală a Curții de Apel Chișinău din 29 martie 2023, a fost publicată pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată: <https://cac.instante.justice.md/>.

Cele menționate supra, atestă faptul că termenul de 30 de zile prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), pentru prezentarea motivării recursului, a început să curgă din data de 14 mai 2023, ziua imediat următoare de la data notificării recurentului a deciziei integrale a instanței de apel, și a expirat la 12 iunie 2023, aceasta fiind ultima zi de depunere a recursului motivat.

În pofida celor enunțate, Asociația Obștească „Media Alternativă” nu s-a conformat prevederilor legale și nu a prezentat motivarea recursului în termenul legal prevăzut la art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023). Or, fiind cea interesată de soluționarea cauzei în ordine de recurs, recurenta trebuia să întreprindă toate măsurile necesare de a-și proteja dreptul de acces la instanță după cum sugerează și jurisprudența CEDO, prin efectuarea actului de procedură până la expirarea termenului prevăzut de lege, la caz, prin prezentarea motivării recursului în conformitate cu art. 245 alin. (2) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023).

Drept consecință, intervine aplicarea sancțiunii procedurale prevăzută la art. 246 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), de declarare a recursului inadmisibil.

Conform art. 24 alin. (1) din Codul administrativ, participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți. Buna-credință prezumă că partea este obligată să respecte termenele prevăzute de lege, or, termenul de recurs prevăzut la art. 245 din Codul administrativ (în redacția de până la 01 septembrie 2023), este considerat un termen imperativ, absolut și peremptoriu, astfel că nerespectarea acestuia atrage ca și consecință după sine decăderea părții din dreptul de a mai exercita această cale de atac.

Din cele constatate rezultă că, nerespectarea termenului de prezentare a motivării recursului se datorează în exclusivitate comportamentului pasiv al recurentei care trebuia să dea dovadă de responsabilitate și atitudine activă, folosindu-se cu bună-credință de drepturile și obligațiile sale procedurale, inclusiv să-și verifice poșta

electronică la intervale rezonabile de timp pentru a nu omite termenul legal de prezentare a recursului motivat. Or, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art.6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În atare circumstanțe, soluția de declarare a recursului depus de Asociația Obștească „Media Alternativă” drept inadmisibil, este compatibilă cu respectarea prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, având în vedere că prelungirea nejustificată a termenului pentru exercitarea recursului ar leza principiul securității raporturilor juridice.

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara recursul depus de Asociația Obștească „Media Alternativă”, prin intermediul avocatului Enachi Vitalie, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată

d i s p u n e:

Recursul înaintat de Asociația Obștească „Media Alternativă”, prin intermediul avocatului Enachi Vitalie, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

Judecători

Ion Malanciuc

Diana Stănilă